

Del 2: Statusvurdering

Offentlig

Oppsummering av utfordringene

(Forskernes bearbeidelse og systematisering av data)

	Gode på	Utfordringer	Planer	Skala score
Ledelse	Har mange aktører som har lyktes og som går foran. Grendene har en utviklingsmotor som sentrum ikke har: grendelagene.	Å få med kommunen i samspill med kreftene rundt til å rigge noe gjennomførbart, hvor engasjementet blir med både inn i og ut av prosessen. Kommunen må være igangsetteren.	Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel blir viktig. Må ikke bli en innsamling av gode intensjoner. Må spisses mot de som ønsker å bidra positivt. Vurderer å etablere faste møteplasser for utveksling av informasjon	3-6
Kompetanse	Har mye kompetanse i kommunen, relativt høyt utdanningsnivå	Må bli enda flinkere til å bruke kompetansen som ligger i fritidsboere. Ønsker å rekruttere flere unge til kommunen, kan etter hvert friste med mer kompetanse-arbeidsplasser	Prøver å involvere ungdom i tilbakeflyttings-arbeidet	6-8
Økonomi	Har brukt en del midler på samfunns-utviklingsarbeid, f.eks. i forbindelse med boligutvikling i sentrum.	Kommuneøkonomi i endring: må redusere utgiftene til drift, og vil få mindre i statlige overføringer.	Jobber hardt for å få kommuneøkonomien i balanse. Intensjonen er å komme i en situasjon hvor det er et overskudd på ca. 3 prosent, midler som skal kunne brukes på vedlikehold og samfunnsutvikling	2-7
Tid og energi	Mange bidrar, høyt engasjement og stor dugnadsvilje. Har fått et oppsving blant unge de senere årene. Mange	Engasjementet for sentrum er ikke veldig stort. Møteplassene er utenfor sentrum: skianlegg, idrettsbane, turløyper, osv.	Også her kan de vurderte møtepunktene for kommune, næringsliv og frivillige være viktige.	3-7

	bruker tid på diverse tilbud, som konserter, kino, idrett, m.m.			
Kultur	Har mange utviklingsorienterte miljøer. Stor åpenhet til nye ideer. Stor dugnadsvilje, spesielt når den ledes av personer som selv går foran.	Har i liten grad samlet seg mot ytre press, slik som i ambulanse- og Sognebåt-saken. Folk er veldig mye opptatt med sitt: mange små og sårbare næringer.	Igjen ble det vektlagt at det må komme på plass noen møteplasser, slik at avstanden mellom de forskjellige aktørene blir mindre. Viktig at de man ønsker skal delta ser nytten.	4-7
Utviklingskapasitet	--	--	--	4-8

Utviklingsledelse

Våre vurderinger

Det er lite samhandling mellom de forskjellige aktørene i utviklingsarbeidet. Kommunen, og spesielt politisk ledelse, har brukt mye energi utad heller enn innad. Kommunen er den eneste tunge samfunnsutviklingsaktøren i Balestrand, selv om det er mange andre aktører som også bidrar, kanskje spesielt innenfor reiseliv og fritid og idrett. Det er derfor viktig at kommunen tar ledelsen i samfunnsutviklingsarbeidet og jobber aktivt for å dra med seg andre. Dette gjelder blant annet å etablere møteplasser hvor de forskjellige aktørene kan fortelle om sine planer, hvor knoppskyting kan finne sted og hvor bidrag kan få anerkjennelse. Det er viktig at slike møteplasser omfatter politisk ledelse, kommuneadministrasjonen, næringslivet og frivilligheten.

Utviklingskompetanse

Våre vurderinger

Kartleggingen viser at det er mye kompetanse i Balestrand. Noe en kanskje kan jobbe videre med er å bli flinkere til å prøve å bruke kompetansen til en del grupper som er spesielt relevante for Balestrands del: eksempler kan være utenlandske innflyttere, potensielle tilbakeflyttere, og fritidsboere i kommunen. En mulig tilnærming her er kanskje å etablere noen oversikter over relevante personer og kontaktpunkter som kan være med å påvirke samfunnsutviklingsarbeidet i kommunen.

Utviklingsøkonomi

Våre vurderinger

Det er utvilsomt et behov for å styrke økonomien knyttet til samfunnsutviklingsarbeid, selv om kommunen er inne i en krevende økonomisk situasjon. Det er ganske stort sprik mellom møtedeltakernes oppfatninger når det gjelder økonomi. På den ene siden har kommunen hatt midler til å finansiere til dels store enkeltprosjekter som har vært viktige for samfunnsutviklingen, som for eksempel boligutvikling i sentrum og kommunedelplan for Esefjorden (skredsikring). På den andre siden har kommunen verken satt av penger i disposisjonsfond til bruk på vedlikehold og utvikling, eller prioritert at å ha folk i kommuneadministrasjonen som har hatt rom for å arbeide med

samfunnsutviklingsarbeid over tid. Det er få andre aktører i Balestrand som har økonomisk rom for å bidra til samfunnsutvikling spesifikt, all den tid de fleste aktørene er små og innenfor sårbare næringer som reiseliv og landbruk.

Tid

Våre vurderinger

Det er en betydelig tid- og ressursinnsats knyttet til samfunnsutviklingen. Blant annet er det stor dugnadsvilje. Det at en har mange småbedrifter innebærer at det er stor arbeidsinnsats bak hver inntjente krone. Har noen utfordringer knyttet til å gå fra fritidssysselet til forretning, kommunen har ikke alltid vært flinke nok til å stille krav til initiativtakere. Politisk har en brukt mye tid på å bekjempe eksterne trusler mot småsamfunnet. Kommuneadministrasjonen har i stor grad vært bundet opp i daglige driftsoppgaver. Til sammen har dette bidratt til at det er få aktører som har kunnet jobbe eksplisitt med samfunnsutvikling, verken i kommuneadministrasjonen eller i næringslivet.

Utviklingskultur

Våre vurderinger

Det er mye godt å si om utviklingskulturen i Balestrand. Blant annet er åpenheten stor, noe som viser seg ved at man er positive til folk utenfra, både reisende og tilflyttere. Det er også stor dugnadsvilje og høyt engasjement, men under visse forutsetninger: Det må være en opplevd nytteverdi knyttet til det å delta, og noen må ta ledelsen, være «hærføreren». Og nettopp her ligger kommunens hovedutfordring i samfunnsutviklingsarbeidet. Folk må se hvordan dette arbeidet er viktig for deres egen hverdag. Kommunen må ta ledelsen og mobilisere innbyggerne. Det kan virke som om det har vært en viss avstand mellom aktørene i samfunnsutviklingsarbeidet: kommunen – næringslivet – frivilligheten. Kommunen må ta ansvar for at det kommer på plass møtesteder hvor disse aktørene kan samhandle. Dette er trolig både et politisk og administrativt ansvar.

Utviklingskapasitet

Våre avsluttende vurderinger

Hovedproblemstillingen for Balestrand er at befolkningstallet innenfor noen nøkkelgrupper – spesielt folk under 40 år – går ned, noe som igjen påvirker kommuneøkonomien. Samfunnsutviklingsarbeidet må ta utgangspunkt i at denne trenden skal snus. Det er nå en del fokus på tilflytting, og spesielt på å få unge fra Balestrand til å flytte hjem igjen. For at det skal kunne skje, må boliger, jobbmuligheter og transport være på plass. Kommunen gjør mye positivt på dette området: Boligbyggingen er større nå enn på lenge, noe som forhåpentlig vis kan få i gang boligmarkedet; transportforbindelsene er under utvikling, slik som at Sognebåten er sikret, at det er muligheter for nattferge og at skredsikring i Esefjorden har blitt prioritert. Mulighetene for næringsutvikling i Balestrand ble det ikke snakket mye om, og en del her dreier seg nok om pendlemuligheter. En mulig tilnærming som ble diskutert, er å henvende seg til helt spesifikke grupper av folk – de som er mer opptatt av hva de kan tilby stedet enn hva stedet kan tilby dem.

Del 3: Fakta om kommunen

offentlig

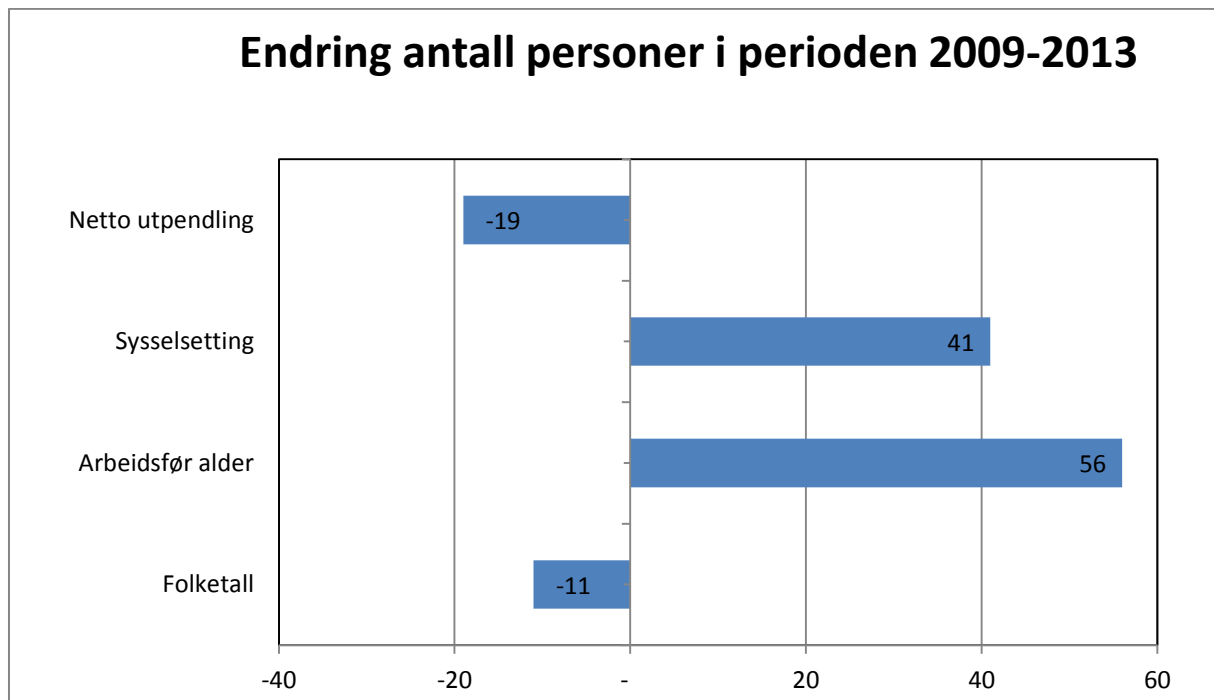
Samfunnsutviklingen sier noe om behovet for og eventuelt resultatene av utviklingskapasiteten i området det er snakk om. Befolkningsutvikling er et enkelt men samtidig kompliserte mål på samfunnsutvikling fordi det skjuler fødselstall, dødsfall og inn- og utflytting av både barn og voksne. Det er ofte bedre å fokusere på endringer i antall personer i produktiv alder, dvs. den delen av befolkningen som deltar i arbeidslivet, får barn, flytter mest osv.

Grunnlagstabell Balestrand: Ulike mål og indikatorer for samfunnsutvikling (Kilde: www.ssb.no)

	2009	2010	2011	2012	2013	Endring 2009- 2013	Endring 2009- 2013	Årlig endring 2009- 2013	Årlig endring 2001- 2013
Folketall	1 348	1 344	1 343	1 338	1 337	-11	-0,8 %	-0,2 %	-0,1 %
Arbeidsfør alder	947	962	985	989	1 003	56	5,9 %	1,2 %	0,4 %
Sysselsetting	590	607	636	631	631	41	6,9 %	1,4 %	-0,2 %
Innpendling	92	100	118	105	115	23	25,0 %	4,6 %	-0,5 %
Innpendlingsandel	15,6 %	16,5 %	18,6 %	16,6 %	18,2 %	2,6 %			
Utpendling	205	194	201	200	209	4	2,0 %	0,4 %	0,8 %
Utpendlingsandel	29,2 %	27,7 %	28,0 %	27,5 %	28,8 %	-0,3 %			
Yrkesaktive	703	701	719	726	725	22	3,1 %	0,6 %	0,2 %
Arbeidsledige	6	12	9	9	6	0	0,0 %	0,0 %	-7,8 %
Arbeidsstyrke	709	713	728	735	731	22	3,1 %	0,6 %	0,1 %
Yrkesdeltakelse	74,9 %	74,1 %	73,9 %	74,3 %	72,9 %	-2,0 %			
Sysselsetting fordelt på hovednæringer									
Landbruk	34	36	32	25	32	-2	-5,9 %	-1,2 %	0,0 %
Fisk	1	0	0	2	1	0	0,0 %	0,0 %	
Industri	68	78	77	71	89	21	30,9 %	5,5 %	2,9 %
Bygg/anlegg	33	43	34	29	32	-1	-3,0 %	-0,6 %	-1,2 %
Privat tjenesteyting	134	133	149	174	179	45	33,6 %	6,0 %	3,7 %
Off. tjenesteyting	320	317	344	330	298	-22	-6,9 %	-1,4 %	-2,8 %

- Sysselsettingstall og pendlingstall pr 4. kvartal året før
- Sysselsetting er lik antall personer med arbeidssted i kommunen.
- Innpendling er antall personer med arbeidssted i kommunen og som bor utenfor kommunen.
- Innpendlingsandel = Innpendling/sysselsetting.
- Utpendling er antall personer med bosted i kommunen men arbeidssted utenfor kommunen.
- Yrkesaktive er antall personer med bosted i kommunen med arbeidssted i/utenfor kommunen.
- Arbeidsledige er antall helt ledige personer i gjennomsnitt året før 1.1.
- Arbeidsstyrke er yrkesaktive pluss arbeidsledige
- Utpendlingsandel =Utpendling/Yrkesaktive.
- Yrkesdeltakelse er lik Arbeidsstyrke/Arbeidsfør alder.
- Folketallet øker med om lag 1 % pr år i Norge
- Yrkesdeltakelsen i Norge har sunket fra 73,1 % i 2009 til 70,4 % i 2013.

Nedenfor viser vi en enkel presentasjon av sentrale resultater i grunnlagstabellen på forrige side.

Balestrand: Samfunnsutvikling i perioden 2009-2013.

Netto utpendling er her Utpending minus Innpending.

Vi ser at sysselsettingen har økt med 41 personer i perioden mens netto utpendling har gått ned med 19 personer. Dette gir isolert sett en økning på 22 personer i arbeidsfør alder. I tillegg er det en klar økning i antall personer som ikke i deltar i arbeidslivet blant personer i yrkesaktiv alder. Antall personer i arbeidsfør alder øker totalt med 56. Likevel er det en nedgang i folketallet. Den har sammenheng med negativt fødselsoverskudd og sterk nedgang i antall barn i grunnskolealder.